Чукотка — край радянської землі. Взимку вона стає сніговою пустелею, де господарюють сильні заметілі, буранні вітри. Влітку тут буяє зелень і порушує тишу звільнений від крижаного панцира Тихий океан.

Іноді зима навідується сюди і влітку. Так було й того дня. Ми мали зайти в одну із чукотських бухт по пальне. Нас чекав там танкер — велике судно, на якому перевозять наливні вантажі. Лишилося пройти ще трохи, але шлях заступила біла пелена снігу. За метр нічого не видно. Спочатку перейшли на повільний хід, перед вузьким входом в бухту зупинилися. За такої негоди треба бути особливо обережним.

Невдовзі стало випогоджуватися. Пружний південний вітер розігнав сніговицю, сонце вибилося крізь хмари. Сніг одразу почав мокрішати. Пройдеш по ньому, а бризки так і пирскають з-під ніг.

Поки наше судно заправлялося пальним, вільні від вахти моряки разом з боцманом Бородаєм дісталися до берега. Може, вдасться тут нагледіти морошку чи брусницю?.. У Заполяр'ї ці рослини добре прижилися. Правда, місце собі обирають в ущелинах.

Раптом звіддаля долинув крик. На пагорбі біля оленячої запряжки стояв низенький чоловік у хутряному одязі. Він махав рукою: мовляв, зачекайте!.. Потім сів на нарти — і гайда до нас. Великий волохатий собака кинувся слідом.

І ось уже перед нами постав старий чукча. Його темне, ніби засмагле, обличчя змережили зморшки.

Чукча кудись показував рукою і стривоженим аж до тремтіння голосом промовляв:

— Там... Там...

Рибалки навперебій допитувалися!

— Що?.. Що?..

Та пояснити чукча не міг. Він казав по-своєму, і ніхто нічого не второпав. Бородай підійшов до нього ближче і рукою запросив у човен, щоб добратися до траулера. Чукча погодився. На ходу оглянувся на собаку й окриком послав його доглядати стадо. Собака стрімголов подався виконувати вказівку господаря.

Ми повернулися на судно, а я ніяк не міг збагнути, що затіяв боцман. Він повів чукчу до штурманської рубки:

— Там десь щось сталося, а пояснити старий не може. Давайте покажемо йому карту узбережжя, може, він хоч приблизно вкаже місце.

Штурман подав карту, чукча глянув, заплющив очі, а потім ще й затулив їх долонями: мовляв, цей папір для мене — темна ніч.

Тоді боцман узяв великий аркуш білого паперу і, дивлячись в ілюмінатор, заходився малювати бухту, де вони були, зеленаві пагорби, що обіймали голубе плесо бухти. Обличчя старого поволі ясніло, він пізнавав знайому місцину. Коли боцман намалював за пагорбом голову оленя, чукча усміхнувся. А як тільки з-під олівця з'явилися контури траулера, чукча, показуючи пальцем на нього, вигукнув:

— Я тут... Я тут...

— Отепер ми знаходимо спільну мову,— сказав Бородай і став малювати узбережжя за бухтою. Старий скрушно похитав головою: мовляв, не тут.

— Там... там...— і показав рукою в долину.

Бородай спробував намалювати контури маяка і спитав:

— Тут чи там?

Чукча показав де.

— Значить, щось сталося на підході до маяка? З ким же? — допитувався боцман і намалював людину.

Старий захитав головою і замахав руками, ніби плаває.

Боцман намалював морського лева.

Знов старий замахав руками, мовляв, треба ще більших розмірів.

І тільки коли Бородай намалював кита, чукча закивав головою.

Боцман — за карту і відразу до капітана:

— Ось у цьому районі кит потрапив на мілину. Певно, в сніговицю. Без допомоги загине.

— Пальне ми вже отримали, висаджуйте старого на берег і готуйте канати, щоб стягнути кита,— розпорядився капітан...

Кит скидався на чорну, вигладжену штормами незрушну скелю. Зачувши стукіт двигуна, заворушив хвостом, плавниками, та й усім тілом.

Бородай сильно розкрутив прив'язане до тонкої мотузки грузило і пустив.

Воно плюхнулось аж за китом. Боцман спустився на шлюпці в море і потягнув за мотузку, яка вже лежала на спині кита. Далі стало важче. Бо до мотузки був прив'язаний товстий канат. Скоро і він опинився на спині кита. З кінцем каната боцман об'їхав тулуб — і хвіст володаря морів опинився в петлі.

Бородай, не гаючи ні хвилини, повернувся на траулер. Кит на суші довго не проживе.

Натужно заревів двигун. Канат натягнувся, але кит лежав незрушно. Траулер дав задній хід, тоді зробив ривок. Один... Другий... І кит опинився на плаву. За третім ривком він відчув волю і подався вбік, аж траулер захитався.

— Рубай кінець!— долинув голос капітана.

Бородай — сокирою по канату. Замахнувся для другого удару, але кит пішов на глибину і сам дорвав канат.

Ми подалися шукати нові косяки риби і вже здалеку запримітили на березі оленячу запряжку, чоловічу постать і собаку. Сумніву не було — це наш чукча. Траулер ішов далі, а він все стояв і стояв, дивлячись нам услід...